

Verklaring openbare raadpleging

Stroomgebiedsbeheerplan voor de Belgische kustwateren 2022-2027

N°	&	pagina	Aanpassingen/suggesties	Antwoord
1			<p>Aandacht nodig voor afwerking (eenheden, alle gegevens in tabellen, voldoende uitleg, verschillende lettertypes, taal (FR en NL door elkaar op figuren) en voor de wetenschappelijke onderbouwing van de informatie adhv referenties, deze laatste ontbreken vaak of zijn vaak te beperkt, vooral doorheen Hoofdstuk 3. Verder is de structuur en samenhang van de tekst voor verbetering vatbaar (tevens in hoofdzaak Hfdst 3), vaak is het een opeenvolging van losse korte alinea's (of individuele zinnen) die weinig raakvlakken vertonen met de zinnen ervoor of erna, wat het lezen vaak bemoeilijkt.</p>	<p>Verbetering van de tekst is doorgevoerd</p>
2			<p>Vooreerst wensen we op te merken dat de verwijzing naar VMM in hoofdstuk 3.1 Diffuse bronnen – rivieren, genuanceerd dient te worden. In hoofdstuk 3.1 staat: <i>“Alle gegevens in dit hoofdstuk over diffuse bronnen (rivieren) zijn afkomstig van de Vlaamse overheid: Vlaamse Milieumaatschappij (Vlaamse overheid): jaarlijks rapport 2019 – VMM - « Annual report on riverine inputs and direct discharges to Convention waters » - Rapport OSPAR.”</i> Hetgeen in het rapport gepresenteerd wordt is inderdaad gebaseerd op de VMM-rapportering in het kader van OSPAR, doch deze gegevens zijn door jullie verder bewerkt en verwerkt. De figuren werden door jullie gemaakt op basis van de VMM-gegevens, dit wordt best ook zo aangegeven in de tekst.</p> <p>De gegevens die VMM rapporteert in het kader van OSPAR mogen echter niet beschouwd worden als vrachten geloosd in de Noordzee, dit geldt namelijk enkel voor de vrachten geloosd vanuit het IJzerbekken en het bekken van</p>	<p>De tekst is gecorrigeerd en een waarschuwing die deze elementen aangeeft is bovenaan het hoofdstuk weergegeven.</p>

			de Brugse Polders. De vrachten geloosd in het Kanaal Gent-Terneuzen en de Schelde worden niet rechtstreeks geloosd in de Noordzee. Deze vrachten worden nog deels afgebroken alvorens ze de Noordzee bereiken en dienen anderzijds nog vermeerderd te worden met de vrachten geloosd in het Nederlands deel van het kanaal Gent-Terneuzen en de Schelde.	
3			Agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust	Verbetering van de tekst is doorgevoerd
4			Bij eerste gebruik afkortingen : uitgeschreven versie gebruiken en/of verklarende tabel voorzien	Tabel met afkortingen gedaan.
5			Het onderscheid tussen de zones met relevantie voor ecologische (1 mijl) en chemische toestand (12 mijl) wordt in de analyses niet meegenomen : de impacten worden door elkaar besproken en soms worden impacten besproken waarvan het niet duidelijk is voor welke zone ze relevant zijn (e.g. baggerstortplaatsen, waar referentie gemaakt wordt naar de effect op benthos -> is dit relevant voor deze rapportage buiten de 1 mijls zone ?)	De tekst is zo goed mogelijk aangepast. De tekst geeft duidelijk aan dat de beoordeling van de ecologische kwaliteitstoestand betrekking heeft op de eerste nautische mijl en chemisch de twaalf nautische mijl, alle aanvullende informatie die wordt verstrekt verrijkt de tekst.
6			De paragrafen voor drukken en impacten zijn ongelijk van opbouw. Soms wordt het beleidskader meegenomen , soms niet en als het meegenomen wordt gebeurt dit niet op een uniforme manier -> dit zou moeten gelijkgetrokken worden voor alle hoofdstukken	Elk deel van het hoofdstuk over belastingen en effecten wordt op een specifieke manier gepresenteerd en niet op een identieke manier aangezien de bronnen verschillen. De gegevens zijn afkomstig uit verschillende sectoren en actualiseren de gegevens die in het eerste beheersplan en de eerste actualisering daarvan zijn gepresenteerd.
7	1,1	4	de paragraaf is een ongelinkte opsomming van wetgevingen en rapportages. Een overzichtstabel zou dit voor de lezer inzichtelijker maken . Er kan duidelijk gesteld worden welke de achterliggende wetgeving is voor de rapportage, en daarnaast wat de juridische context is \$	§ is herzien
8	1.2	5	het maritieme deel van het stroomgebiedsdistrict van de Schelde... - voor de lezer is niet duidelijk waarom hier verwezen wordt naar de Schelde -> in de titels is tot nu toe altijd verwezen naar de kustwateren. Leg uit (in 1.1) hoe kustwateren gelinkt zijn aan SGBP Schelde	gecorrigeerd, punt 1.1
9	1.2	5	zijn alle vernoemde coördinatiecomités relevant voor de kustwateren ?	ja

10		6	<i>"De aangrenzende Franse kustwateren zijn ook geclassificeerd als "kustwateren", terwijl de aangrenzende Nederlandse kustwateren zijn geclassificeerd als "sterk veranderd oppervlaktewaterlichaam".</i> Nederland heeft de kustwateren ook geclassificeerd als kustwateren. Het aangrenzend waterlichaam (Zeeuwse kust) heeft de status 'natuurlijk' i.p.v. sterk veranderd.	gecorrigeerd
11	2	6	in figuur 2 is het niet duidelijk in hoeverre hier het stroomgebied van de Schelde wordt aangeduid (kustgedeeltes ontbreken; stukje stroomgebied Maas is ook meegenomen)	Dit is een veelgebruikte illustratie, het onderschrift is duidelijk.
12	2	6	Het Belgische deel van de Noordzee (BDNZ) heeft een kustlijn van 67 km en een oppervlakte van 3.500 km ² (figuur 3) - p figuur 3 staat 65 km (ipv 67 km).	65 km gecorrigeerd
13	2	7	Kanalen - wordt hier bedoeld de vaargeulen op zee en in de Schelde ?	verwijderd uit tekst
14	2	7	uitbouw haven Zeebrugge - het is niet duidelijk waarom precies deze twee ingrepen vooropgesteld worden voor de invloed op de stromingen. Over welke grootte-orde van invloed wordt hier gesproken ?	verwijderd uit tekst
15		8	<i>Zoet water komt voornamelijk uit het Scheldebekken maar ook uit het kustbekken, het Rijn-Maasbekken en in mindere mate de Seine-Somme.</i> Het is beter om de terminologie van de KRLW te hanteren: Zoet water komt voornamelijk uit het stroomgebied van de Schelde maar ook uit de stroomgebieden van de IJzer en Brugse Polders, de stroomgebieden van de Rijn en Maas en in mindere mate het stroomgebied van de Seine en de Somme (wanneer de term stroomgebiedsdistrict gebruikt zou worden behoren de IJzer, Brugse Polders en Somme tot het stroomgebiedsdistrict van de Schelde).	gecorrigeerd
16		9	Aanpassen aan geografische indeling van de watersystemen zoals van toepassing in Vlaanderen (cfr. waterwetboek artikel 1.4.1.1 en artikel 1.4.2.1). Vlaanderen heeft geen 'kustbekken', de 2 stroomgebieden	gecorrigeerd

			grenzend aan de Noordzee worden aangeduid als bekken van de IJzer en bekken van de Brugse Polders. Het stroomgebied van de Schelde is opgedeeld in 8 bekkens. We stellen voor om één keer de correcte terminologie te gebruiken en vervolgens aan te geven dat voor dit plan gesproken wordt van het kustbekken wanneer het de bekkens van de IJzer en Brugse Polders betreft en het Scheldebekken voor de bekkens in het Scheldestroomgebied.	
17		9	'Alle gegevens' >> 'Alle basisgegevens'.	gecorrigeerd
18		9	eventueel: 'ladingen' >> 'vrachten'; 'vervuilende ladingen' >> 'vuilvracht'.	gecorrigeerd
19		9	'de stroom' >> 'het debiet'.	deze tekst en het figuur zijn verwijderd.
20		9-19	Diffuse bronnen: rivieren. Het lijkt aangewezen de figuren te herwerken op basis van de recente herziening van de datareeksen (periode 1993-2019). Hierbij wordt voor de betrokken parameters de gemiddelde jaarlijkse procentuele daling/stijging berekend over de meetperiode per parameter en per meetplaats. Bv. 1) de gemiddelde jaarlijkse daling van Pt over de periode 1993-2019 bedraagt 0,075 kt/j, wat overeenkomt met 2,75%/j; voor Nt is dit 1,12 kt/j of 2,87%/j. Contact: Rudy Vannevel (r.vannevel@vmm.be).	Er is contact opgenomen met Rudy Van Nevel, de tekst is aangepast en er is nieuwe informatie toegevoegd voor N, P en zware metalen.
21	3	9	Drukken en impacten : is er een actualisatie uitgevoerd ? Zijn alle drukken en impacten nog allen even relevant ? Zijn er nieuwe drukken die aandacht behoeven ?	De update is uitgevoerd. Alle genoemde effecten zijn relevant. Geen bijzondere extra druk.
22	3.1	9	de havens van Blankenberge en Zeebrugge zijn geen kusttrivieren	is in orde gebracht
23	3.1	9	dit kan niet opgemaakt worden uit de figuur : de andere bijdragen waarmee vergeleken wordt zijn niet opgenomen in de figuur - e belangrijkste bijdrage komt uit het Scheldebekken	Zet in schatting
24	3.1	9	is deze uitspraak op basis van de debieten ? Op basis van de vuilvrachten ? Op wat slaat "bijdrage" ? - de belangrijkste bijdrage komt uit het Scheldebekken	gecorrigeerd

25	3.1	9	Verduidelijk (met referentie/regelgeving) wat verstaan wordt onder vervuilende ladingen. En verwijst door naar juiste documenten voor regelgeving. hun vervuilende ladingen lozen in de kustwateren	Informatie over vuilvrachten (die in het vorige beheerplan waren opgenomen) verwijderd.
26	3.1-3.2	9 - 26	zou het niet waardevol zijn om hier reeds een link te leggen naar enkele van de voornaamste sectoren die verantwoordelijk zijn voor de influx aan specifieke verontreinigende stoffen? Op deze wijze kan meer focus gegeven worden aan de prioritering van concrete acties.	De links naar de sectoren die verantwoordelijk zijn voor de instroom van specifieke verontreinigende stoffen vereisen op zijn minst overleg in ISC en CCIM - dit is een regionale bevoegdheid voor België. De bevoegde partijen beschikken over de nuttige en noodzakelijke informatie en voeren hun eigen beleid op dit gebied.
27		10	'dagstroomwaarden' >> 'dagdebietwaarden'.	Het figuur is uit het plan verwijderd.
28		10	'(niet meer gedetecteerd sinds 2016)' >> '(niet meer bemonsterd sinds 2016)'.	gecorrigeerd
29	3.1	10	Welke PCB's? Wat is de referentie voor al deze waarden? (voetnoot?) - 66 kg PCB	Beheersplan I en II geven de hoeveelheden PCB's die in het kustbekken en de Schelde worden aangetroffen. Hoewel PCB's sinds de jaren 80 in Europa verboden zijn, blijven ze aanwezig en worden ze nog steeds in zee gedumpt: ongeveer 100 kg in 2002, 55 kg in 2007, 40 kg in 2013 (zie beheerplannen I & II, bijgewerkt in plan III). De referenties staan bovenaan het hoofdstuk. De gegevens zijn overgenomen uit de OSPAR VMM-tabellen, zoals aangegeven in de kop van het hoofdstuk.
30	Fig 7	11	check de grootte ordes in de figuren met de tekst , bvb 66 kg PCB -> waarde in de figuur lijkt groter	de waarden zijn zowel in de tekst als in de grafiek correct (PCB = goed 66kg in beide gevallen). De afbeeldingen zijn verwijderd, de cijfers zijn voldoende.
31	3.1 Fig7&8	11	Een officiële SI eenheid toevoegen aan de hoeveelheden/concentraties is gewenst. De t en kt zijn geen officiële eenheden en moeten verduidelijkt of uitgeschreven worden. Ook staat de ene keer kt en de andere keer kton, of Kton, of ktonne... (idem voor andere figuren doorheen de tekst)	gecorrigeerd
32	3.1.1	11	Aanvoer van nutriënten (N, P) >> '3.1.1. Afvoer van nutriënten (N, P) naar de Noordzee. Dit is een moeilijk punt: Wat gerapporteerd wordt aan OSPAR is wat aan vuilvracht afgevoerd wordt uit België. Voor de kustzone is dit ook wat in de Noordzee terecht komt (en dus aangevoerd wordt vanaf het land; 'riverine discharges');	er is een zin toegevoegd om deze informatie aan te geven: "Een andere belangrijke voorlopige informatie, voor de kustzone is het noodzakelijk om te weten dat wat via de bodem in de Noordzee terechtkomt de " rivierafvoeren" zijn; wat betreft het stroomgebied van de Schelde, wat in de

			voor het Scheldestroomgebied is wat in de Noordzee terecht komt de som van de afvoeren van België en Nederland. Recent werd nog een parlementaire vraag gesteld omtrent het aandeel van België in de vervuiling van de Noordzee; het is dus wel van belang om dit onderscheid te maken.	Noordzee terecht komt, is de som van de lozingen uit België en Nederland. "
33		11	'Hoeveelheid geloosde ladingen in de Belgische Noordzee ...' >> 'Afgevoerde vrachten naar de Belgische Noordzee ...'	Het figuur is uit het plan verwijderd.
34		11	'Jaarlijkse ladingen in totaal N die aankomen in de Belgische Noordzee' >> 'Jaarlijkse vrachten van totaal N die afgevoerd worden naar de Belgische Noordzee'.	gecorrigeerd
35	Fig9-10	11-12	Jaarlijkse ladingen in totaal N/P die aankomen in <u>afgevoerd worden naar</u> de Belgische Noordzee (VMM-gegevens) – Het is beter om “afgevoerd worden naar” te gebruiken, want een deel van deze vracht zal nog afgebroken worden in het Nederlandse deel van de Schelde en anderzijds zal nog extra vracht toegevoegd worden in Nederlandse deel van de Schelde waardoor dit niet de vracht zal zijn die aankomt in de Belgische Noordzee.	gecorrigeerd
36	3.1.1 fig9&10	11	Verduidelijk de eenheid (en Y-as) van de figuren	gecorrigeerd
37		13	Voor de vrachtberekening werd enkel de opgeloste fractie in rekening gebracht: de historische datareeks werd recent herzien; op basis hiervan zijn ook totaalwaarden van zware metalen beschikbaar. Het is aangewezen deze gegevens te gebruiken.	We hebben ons gebaseerd op de opgeloste fractie zoals eerder uitgevoerd. We kunnen deze analyse later uitbreiden door alle gegevens te integreren. Voor dit rapport zijn grafieken en toelichtingen van VMM toegevoegd voor totaal zware metalen.
38		13	“Sinds 2014 is er geen duidelijke trend naar een algehele daling van de opgeloste zware metalen, integendeel.” : Deze formulering is best te checken o.b.v. jaargegevens (en niet geaggregeerde gemiddelden). Een opdeling in de periodes 2011-2014 en 2015-2018 heeft weinig zin; indien	De zin is verwijderd. De tekst werd zoals eerder vermeld aangevuld met een nieuwe § over totaal zware metalen.

			aggregatie, dan best conform de SGBP-planperiodes. Cijfers zijn beschikbaar tot 2019.	
39	3.1.2	13	Deze zinnen verduidelijken niet voldoende de berekening. - Ter herinnering: voor de vrachtberekening werd enkel de opgeloste fractie in rekening gebracht, die representatief is voor de biologisch beschikbare fractie. Zware metalen binden ook deels aan gesuspenseerd materiaal, waardoor de weergave in tabel 2 niet de volledige vracht vertegenwoordigt (Baeyens et al. 1998).	is in orde gebracht, Ter herinnering: voor de vrachtberekening werd enkel de opgeloste fractie in rekening gebracht, die een goede indicatie is voor de biologisch beschikbare fractie. Zware metalen binden ook deels aan gesuspenseerd materiaal, deze bijdrage is hier niet opgenomen, waardoor de waarden in tabel 2 (Baeyens et al. 1998) niet de volledige vracht vertegenwoordigen.
40	3.1.2	13	Wat is de conclusie uit figuur 13? Er is geen trend? Of? Deze zin is niet eenduidig. Is er statistisch een trend? - Sinds 2014 is er geen duidelijke trend naar een algehele daling van de opgeloste zware metalen, integendeel.	figuur 13 blijft behouden, het is illustratief voor de situatie. Er is een nieuwe § toegevoegd op totaal zware metalen van VMM.
41	3.1.2	13	afname N&P mogelijks resultaat van sterke afname debiet in 2017-2018...	gecorrigeerd
42	Fig 11-12	13	(VMM) >> (Basisgegevens: VMM).	de 2 figuren zijn uit het plan verwijderd.
43	3.1.2	14	Wat wordt bedoeld met Belgische ladingen? In BE wateren geloosd of door Belgen? - Tabel 2 : Belgische gemiddelde ladingen opgeloste zware metalen voor de jaren 2011-2014 en 2015-2018 (ton). Gegevens: VMM	Dit zijn tellurische inputs voor kustwateren, de term "Belgische" is geschrapt om elke dubbelzinnigheid weg te nemen. De titel van de grafiek is aangepast.
44		15	Meer dan 80% van de aanvoer van opgeloste zware metalen die in naar het Belgische deel van de Noordzee aankomt wordt afgevoerd , komt uit het Scheldebekken en in het bijzonder uit de Schelde zelf.	gecorrigeerd
45		15	"Er is geen neerwaartse trend in de inputs van Pb, Cu en Zn. Het Hg blijft stabiel en met betrekking tot cadmium wordt een lichte daling waargenomen." Voor deze conclusie moet ook naar het aantal overschrijdingen van de detectielimiet van de concentratiewaarden gekeken worden en naar het debiet: als meer waarden onder de detectielimiet vallen, zal het debiet meer doorwegen in de vrachten. Om die reden is het beter resultaten van ZM tot te gebruiken omdat die concentraties hoger liggen dan die van ZM opgelost.	informatie toegevoegd in de tekst

46		15	lastverdeling >> vrachtverdeling.	gecorrigeerd
47	3.1.2	15	Is er geen trend? Of is er een stijgende trend? Statistisch correct beschrijven. - Er is geen neerwaartse trend in de inputs van Pb, Cu en Zn	Dit is een observatie gemaakt bij het lezen van de gegevens. De tekst is gewijzigd.
48	3.1.2	15	Opname door wie of wat? Wat is het verschil met de 'bijdrage' in figuur 20 (behalve de jaartallen dan)	gecorrigeerd
49		16	gelekt >> geloosd, afgevoerd.	gecorrigeerd
50		16	De kleuren in de figuren 17/18 stemmen niet overeen met de kleuren in de figuren 19/20, er staat een fout in de titel van figuur 19 'opname', standaard worden vrachten weergegeven per jaar.	gecorrigeerd
51		16	Het berekenen van een totaalvracht metalen (gesommeerd voor verschillende metalen) is weinig representatief en gesommeerde totaalvracht over een periode van 8 jaar (terwijl een planperiode 6 jaar bedraagt) is niet correct.	de gegeven informatie is als indicatief ingevoerd.
52	3.1.2	16	Significant (statistische gegevens voorzien). - De totale geloosde hoeveelheid uit het kustbekken is de laatste 4 jaar significant gestegen ten opzichte van...	Een nuancering aangebracht in de tekst: "In view of the data, we see...", is de term "significant" komen te vervallen.
53	3.1.2	16	Woordkeuze: lozen, lekken, instroom, input, opname, aanvoer > impliceren niet per se hetzelfde	gecorrigeerd
54	3.1.2	16	Er is vermeld dat er een significante (veronderstel hierbij statistisch aangetoond) stijging is gedurende de laatste 4 jaar. Waarom moet dit nog eerst enkele jaren stijgen vooraleer er al maatregelen voorgesteld worden om deze stijging te verminderen? Dit moet zeker verder uitgewerkt worden in de tekst. Wat zijn de criteria vooraleer er ingegerepen moet/zal worden bijvoorbeeld? - deze situatie zal de komende jaren moeten worden geverifieerd om passende maatregelen te kunnen nemen om de oorzaken op te sporen en deze stijgende trend te verminderen.	Het gaat hier om tellurische inputs en dus om een bevoegdheid van de Gewesten om metingen uit te voeren. Discussies in CIE / ISC. De tekst is gecorrigeerd voor deze nuance.
55	3.1.2	19	Staat deze model-berekening op het programma? Verduidelijk. - Wat zou kunnen betekenen dat een langere verblijftijd leidt tot meer sedimentatie en een grotere microbiële afbraak. Dat zou dan modelmatig moeten kunnen berekend worden, wat zeker voor de Schelde als getijdenrivier zeer complex is (conclusie rapport OSPAR VMM).	Dit is de conclusie van het VMM-rapport, er is geen model gepland voor kustwateren, dit is voor de wateren van de Schelde - gewestelijke bevoegdheid. Wij hadden verwacht dat lagere debieten (wegens droogte) ook leiden tot hogere concentraties, waardoor de afgevoerde vrachten min of meer gelijk blijven. Dat is blijkbaar niet het geval, wat kan betekenen dat een langere verblijftijd

				leidt tot meer sedimentatie (en een grotere microbiële afbraak: metalen breken niet af). Modelmatig berekenen daarvan kunnen meer inzicht verschaffen, maar voor de Schelde als getijdenrivier is dat zeer complex en niet direct haalbaar.
56	3.2	19	<p>1. Diffuse bronnen: rivieren</p> <p>De Europese Kaderrichtlijn Water stelt dat overal een goede waterkwaliteit moet worden behaald. De visbestanden zijn een goede maat om de ecologische kwaliteit van de waterlopen te bepalen. Het INBO voerde tussen 2013 en 2018 een nieuwe bemonsteringscyclus uit. Ze deden afvissingen op 343 meetpunten in Vlaanderen. Aan de hand van het visbestand berekenden ze een visindex of ecologische kwaliteitsratio (EQR). Op basis daarvan deelden ze de waterlopen in vijf mogelijke klassen in, gaande van een slechte tot een uitstekende toestand. Uit de resultaten blijkt dat geen enkel meetpunt de 'uitstekende toestand' bereikt, en dat: slechts 10 % van de meetplaatsen een 'goede toestand' behaalt; 50 % een 'matige kwaliteit' haalt; 25 % 'ontoereikend' scoort; en 15 % nog steeds een 'slechte beoordeling' krijgt. De chemische toestand wordt aangeduid als 'niet-goed', de ecologische toestand als 'matig'. De goede ecologische toestand werd niet gehaald, o.a. omwille van de grote input van nutriënten. In het maatregelenprogramma wordt echter nergens verwezen naar noodzakelijke maatregelen om zowel de chemische als de ecologische toestand van de Belgische kustwateren te verbeteren tot een goede toestand. Mitigerende maatregelen (aanpak aan de bron, de rivieren) is noodzakelijk. Dit geldt ook voor (marien) zwerfvuil, want een groot deel van dit zwerfvuil komt vanuit de rivieren en vanop het strand in de zee terecht. Acties zoals Fishing for Litter zijn erg goed, maar pakken het probleem niet van de bron aan.</p> <p>De aanpak en preventie van zwerfvuil moeten onderdeel worden van het reguliere beheer. Dit kan door een brede en stroomgebiedsgerichte aanpak van zwerfvuil te beogen door de zwerfvuilproblematiek te agenderen bij terrein- en waterbeheerders langs rivieren, en door (bestuurlijk) draagvlak te creëren voor het treffen van structurele maatregelen.</p>	<p>Voor wat betreft afvalbeheer en alles wat met rivieren te maken heeft, is het belangrijk om te onthouden dat we geen vaardigheden hebben; ze zijn de verantwoordelijkheid van de regio's die daarom bevoegd zijn om op te treden. Het lezen van de regionale beheersplannen zou aanvullende antwoorden moeten geven op uw voorstellen en vragen.</p> <p>We werken samen met de 3 Gewesten en met Frankrijk en Nederland in het kader van de Internationale Scheldec commissie. Er wordt ook een overkoepelend plan gemaakt door de Internationale Scheldec commissie.</p> <p>We zullen alle informatie die u ons geeft ook doorgeven aan de verantwoordelijken voor de Belgische Noordzee van de Kaderrichtlijn Mariene Strategie. De Kaderrichtlijn Water betreft immers slechts een deel van onze Noordzee (betreft de analyse van chemische stoffen tot 12 zeemijl en heeft alleen betrekking op de eerste zeemijl voor de ecologie) dan dat de strategische kaderrichtlijn voor de mariene strategie onze hele zee.</p>

			<p>Voor vervuiling met stoffen zoals Polychloorbifenylen (PCBs) zijn dringend mitigerende maatregelen nodig. Deze zouden opgenomen moeten worden in de tekst. Recent werd nog onderzoek gepubliceerd dat de invloed van PCBs op het mariene milieu aantoont: De helft van de gestrande bruinviskalfjes langs de Nederlandse kust kampt met een te hoog gehalte aan PCBs. PCBs worden van moeder op kalf overgedragen via de placenta en de moedermelk. Dat blijkt uit onderzoek van Wageningen Marine Research, Universiteit Utrecht en het Galway-Mayo Institute of Technology naar op de Nederlandse kust aangespoelde bruinvissen in 2006-2019. (1 www.uu.nl/nieuws/bruinviskalfjes-PCBs)</p> <p>Voor stoffen als nitraat en fosfaat dient een afstemming te komen met de Stroomgebiedbeheerplannen (SGBP) voor de binnenwateren, meer bepaald met het Mestactieplan.</p> <p>Recent is er PFOS vervuiling in de IJzermonding te Nieuwpoort vastgesteld. In 2019 werd in de IJzer - Haven van Nieuwpoort hier een PFOS-waarde gemeten van 2,8 ng/L. Dat is 21,54 keer hoger dan de norm (0,13ng/L).</p>	
57	3.2.1	20	<p>Gebruik de namen van de locaties ipv de nummers in de grafieken. Dit is verwarrend. Uniform doorheen de tekst (relevante stukken).</p> <p>Moerkerke (BE0011R), Koksijde (BE0014R) en Houtem (BE0013R).</p>	gecorrigeerd
58	3.2.3	25	<p>POP's is een verzamelnaam. Welke POP's worden gemeten, en is wordt de som van de concentraties aan die componenten weergegeven? Zijn het POP's die nog in gebruik zijn (of ontstaan bv door activiteiten)? Verder in de tekst wordt 'gereguleerde POP's' vermeld - POP's</p>	Gegevens zijn afkomstig uit OSPAR-rapporten, gemeten POP's zijn in de tekst toegevoegd.
59	3.3	26	<p>niet duidelijk waar de inerte materialen van natuurlijke oorsprong op duiden. Bestaande stortvergunningen zijn er voor baggerspecie baggespecie en inerte materialen van natuurlijke oorsprong. - les déblais de dragage et les matériaux inertes d'origine naturelle</p>	Dit is een punt van verduidelijking, overgenomen uit KB MRP
60	3.3	26	<p>niet duidelijk wat bedoeld wordt met verkeersstromen. De te baggeren zones zijn gekoppeld aan vaste scheepvaartroutes van</p>	Dit staat in de tekst - -Federale wet van 20 januari 1999 - KB MRP

			en naar de havens, alsook in de havens. - het baggeren gebeurt meestal in de scheepvaartroutes en verkeersstromen	
61	3.3	26	: Een vergunning is vereist voor het storten van baggerspecie in zee, waarvan de specificaties zijn opgenomen in het Koninklijk Besluit (KB) van 12 maart 2000. - Een vergunning is vereist waarvan de specificaties zijn opgenomen voor het storten van baggerspecie in zee in het Koninklijk Besluit (KB) van 12 maart 2000	geen correctie gemaakt
62	3.3	26	Het baggeren gebeurt voornamelijk in de scheepvaartroutes en verkeersstromen richting zee- en Scheldehavens alook in de havens zelf, en is nodig om de veiligheid en de efficiëntie van het maritiem transport te garanderen door het verdiepen en op diepte houden van de toegangskanalen. - Het baggeren gebeurt meestal in de scheepvaartroutes en verkeersstromen richting zee- en Scheldehavens, en is nodig om de veiligheid en de efficiëntie van het maritiem transport te garanderen door het verdiepen en op diepte houden van de toegangskanalen.	Behoud van de oorspronkelijke zin, de havens vallen onder de jurisdictie van het Vlaamse Gewest.
63	3.3	26	Moeilijk te begrijpen wat met deze zin bedoeld wordt. - Baggerspecie wordt in zee gedumpt op locaties bepaald in het Koninklijk Besluit van 22 mei 2019 met betrekking tot de opstelling van het marien ruimtelijk plan voor de periode 2020-2026 (figuur 31).	De zin is echter duidelijk: de baggerspecie moet worden gestort op plaatsen die wettelijk zijn bepaald in het KB MRP.
64	3.3	27	Moeilijk te begrijpen wat met deze zin bedoeld wordt. Allicht wordt bedoeld dat er vanuit wordt gegaan dat de ganse havenzone door baggeractiviteiten wordt geïmpacteerd? - Een veronderstelling van een volledige verstoring van de baggerzones voor het onderhoud van de jachthavens van Blankenberge en Nieuwpoort is bijgevolg van toepassing.	Aangezien er geen informatie is over de locatie die gebaggerd wordt voor de jachthavens van Blankenberge en Nieuwpoort, wordt ervan uitgegaan dat de hele baggerzone jaarlijks gebaggerd en dus verstoord wordt.
65	3.3	27	sib->slib figuur 30	gecorrigeerd
66	3.3	27	werd rekening gehouden met de intensiteit van de baggerwerken ? - verstoring door baggerwerken	ja
67	3.3	27	in de tekst is het niet duidelijk wanneer over de baggerwerken in de havens gesproken wordt of wanneer over de scheepvaartroutes gesproken wordt en welke cijfers in de figuren waarop slaan (" Fig 29 geeft een inschatting van de jaarlijkse oppervlakte die fysisch verstoord werd door de baggerwerken naar de Belgische Havens " -> de cijfers gaan enkel	Er staat duidelijk aangegeven dat dit vaartroutes/routes zijn aangezien wij de locatiegegevens van de plaatsen voor de rest niet hebben.

			over de baggerwerken in de havens. - voor het baggeren van de scheepvaartroutes	
68	3.3	26	Baggerwerken Monitor de chemische impact van het storten van baggerspecie en bepaal de oorzaak van de stijgende concentratie aan Zink (Zn) op de loswallen in Oostende en Nieuwpoort. Bepaal ook maximale waarden voor de concentratie aan Zn op loswallen voor baggerspecie.	De monitoring van baggerspecie is al operationeel.
69	Fig 31	28	een baggergebied is een gebied waar baggerwerken plaatsvinden (i.e. een vaargeul, havengebied, ...) een stortgebied is een gebied waar een vergunning kan verleend worden om baggerspecie te storten . Dit is dus niet gelijk.... - baggergebied = stortgebied voor baggerspecie	Dit zijn de baggergebied hier.
70	3.3	29	'op de stortlocatie'...--> Erbuiten effecten? 'benthos veranderen' -> hoe? - 'negatieve effecten op visbestanden vermijden' -> zijn die er? Wie heeft dit aangetoond? Hoe vermijd men negatieve effecten? - een baggergebied is een gebied waar baggerwerken plaatsvinden (i.e. een vaargeul, havengebied, ...) een stortgebied is een gebied waar een vergunning kan verleend worden om baggerspecie te storten . Dit is dus niet gelijk....	Al deze genoemde elementen zijn al lang geïdentificeerd vandaar het belang van het verlenen van vergunningen/autorisatie voor het storten en zijn precies gelokaliseerd in het KB MRP.
71	3.3	29	'deze chemische componenten' -> welke componenten? - Trendanalyses uitgevoerd tijdens het tweede beheersplan tonen aan dat er voor deze chemische componenten geen significante verschillen zijn aan concentratie tussen de stortplaats en nabijgelegen referentiezone.	gecorrigeerd
72	3.4	30	3. Scheepvaart en havens Er is mogelijk sprake van havenuitbreiding (zie ook KRMS), en men spreekt ook over een verwachte toename in de scheepvaart, wat vragen doet rijzen over de uitbreiding van de capaciteit van de havens. Wordt er een havenuitbreiding verwacht in Zeebrugge? We stellen ons vragen over de invloed van een havenuitbreiding op de hydrologie en stromingspatronen in zee en de invloed daarvan op sediment afzettingen aan de Oostkust. Het probleem van een nog langere strekdam zal gevolgen hebben van Blankenberge tot de Nederlandse grens.	Naar aanleiding van uw opmerkingen over het hoofdstuk Scheepvaart en havens kunnen wij stellen: Hydrologie wordt en zal in de toekomst strenger worden gevolgd.
73	3.4	30	Geluidsoverlast onder water is erg schadelijk voor verschillende mariene organismen. Lawaai van scheepvaart, onderzoek naar olie en gas, trainingen met sonar door de marine en het bouwen	Geluidsoverlast onder water heeft onze volle aandacht, onder meer via de Kaderrichtlijn Mariene Strategie,

			van onder meer windparken, overstemmen de natuurlijke geluiden in de zee. Hierdoor kunnen walvissen, dolfijnen en ander zeeleven minder goed communiceren, eten, voortplanten en overleven. De uitvoering van een 'slow steaming-scenario' met bijhorende lagere CO2 emissies zou een deel van de geluidsoverlast op zee alvast temperen.	OSPAR, enz. Ter herinnering: het ecologische aspect voor de KRW heeft betrekking op de eerste zeemijl.
74	3.4	30	<p>Vanaf 2021 geldt op de Noordzee een zogenoemd emissiecontrolegebied voor NOx (kortweg NECA), waardoor nieuwe schepen die vanaf 2021 in de vaart worden genomen op de Noordzee aan strenge emissienormen voor NOx moeten voldoen. De omvang van de geraamde daling is sterk afhankelijk van de naleving van de normen en de goede werking van de technologie.</p> <p>NOx, SOx en CO2 dragen bij aan de verzuring van de Noordzee. Scheepvaart draagt zelfs lokaal sterk bij aan de verzuring van het Noordzeebekken, omwille van de relatieve drukte op een beperkte omvang. Dit heeft ontkalking tot gevolg en speelt door in het hele voedselweb. Zowel de programmatische aanpak stikstof op land, als het beleid op zee heeft effect op de verzuring. Een doorwerking van de definitieve Vlaamse Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) dient dan ook op het federale niveau te worden bekeken en te worden afgestemd wat betreft de doelen.</p>	Wij nemen kennis van uw voorstel betreffende NOx SOx CO ₂ - verzuring van de Noordzee (maritiem transport) dat in een breder kader dan dat van de KRW zal worden geïntegreerd. Deze gegevens worden in de tekst toegevoegd.
75	3.4	30	Walstroom voor de kusthavens (container-, cruiseschepen, enz.) kan een bijdrage leveren om de emissies omlaag te krijgen.	We nemen kennis van uw voorstel betreffende walstroom voor kusthavens, het zal worden doorgestuurd naar de bevoegde autoriteit (buiten onze federale jurisdictie).
76	3.4.1	31	'Ik zou opteren om hier ook trendgrafieken in op te nemen met het aantal calamiteiten per jaar, zowel voor het aantal ongevallen als type vaartuigen	Antwoord: Dit werk zou veel tijd vergen en veel energie vergen in termen van het mobiliseren van experts en zou uiteindelijk geen bruikbare informatie opleveren voor het beheer van dit probleem vanuit ons oogpunt. Als u aanvullende informatie wilt verstrekken om het nut van deze informatie te benadrukken, aarzel dan niet om contact met ons op te nemen.
77	3.4.1	31	Vervang havens door kusthavens ter verduidelijking. - Gekende havens situeren zich in Blankenberge, Nieuwpoort, Oostende en Zeebrugge.	Het is niet nodig om te verduidelijken dat dit kusthavens zijn, zoals ze later worden genoemd, maar de tekst is gecorrigeerd om het duidelijk te maken.

78	3.4.1	31	Tweede & derde zin verwijderen, er wordt 3x hetzelfde gezegd - ...leiden dat het gebied internationaal erkend wordt als een hoog risicogebied voor scheepvaartongevallen en accidentele zeeverontreiniging. Deze hoge vaarintensiteit zorgt voor een verhoogd risico op zeeverontreiniging... Het vrijkomen in zee van schadelijke stoffen afkomstig van schepen (olie, chemicaliën, etc.) kan optreden na een ongeluk.	gecorrigeerd
79	3.4.1	31-32	Tweede zin verwijderen, 2x hetzelfde - (p31) Daaruit valt duidelijk af te leiden dat aanvaringen tussen schepen het grootste risico vormen voor accidentele zeeverontreiniging in onze wateren ... - (p32) De lijst van historische scheepvaartongevallen voor onze kust toont aan dat vooral aanvaringen in ons gebied vaak tot accidentele milieuschade kunnen leiden.	gecorrigeerd
80	3.4.2	33	Wat wordt bedoeld met 'relatieve toename'? Is het scheepvaartverkeer (aantal vaartuigen) daadwerkelijk toegenomen over deze periode of is deze stelling gebaseerd op het tonnage die in de zeehavens wordt verhandeld? Want indien gekeken wordt naar het aantal scheepsbewegingen in bv Antwerpen, dan blijkt deze gedaald te zijn in de laatste 40 jaar, maar het tonnage is daarentegen wel sterk toegenomen door groter wordende zeeschepen. Verder is wel een duidelijke tendens richting intercontinentale scheepvaart merkbaar (bv. Azië) - ndanks de relatieve toename van het maritieme transport...	gecorrigeerd
81	3.4.2	33	'amper' (2x) zou ik niet gebruiken in deze context. Dit neigt naar een synoniem van 'verwaarloosbaar', terwijl elke lozing er één teveel is. - Sinds 2000 werden jaarlijks nog slechts een dertigtal, tot recent zelfs nog amper een vijftal lozingen opgemerkt, wat momenteel overeenstemt met amper één opsporing van een olievlek om de 30 vliegreun.	gecorrigeerd
82	3.4.3 fig37	34	Wat is het verschil tussen de oranje en grijze balken in de figuur?	Verbetering van de tekst is doorgevoerd – minder gegevens voor de grijze bakken
83	3.4.3	34	<u>de</u> zogenaamde noxious liquid substances - door zogenaamde noxious liquid substances	niet wijzigen, "door" is correct.
84	3.4.3	34	dit hangt ervan af welk type NLS er geloosd worden (in functie van hun impact op het leefmilieu). Deze lozingen blijken toe te nemen in nemen recent de bovenhand in vergelijking met	Deze zin is belangrijk en verandert niets aan wat in § is aangegeven.

			olielozingen. Dus ik zou deze zin persoonlijk schrappen... - ...problematiek van scheepslozingen voor onze kust op dit moment niet langer van eenzelfde grootteorde is als vóór de eeuwwisseling	
85	3.4.4	35	Tweede zin verwijderen, 2x hetzelfde - eze nieuwe "zwavelmonitoringvluchten" worden uitgevoerd met als doel bij te dragen aan de handhaving van de bovengenoemde strenge zwavelemissienormen ... Het doel van de controles is na te gaan of de grenswaarden voor het zwavelgehalte van de door schepen gebruikte brandstoffen worden nageleefd	gecorrigeerd
86	3.4.4	35	doelgericht aan boord <u>kan</u> geïnspecteerd worden - doelgericht aan boord kunnen geïnspecteerd worden	gecorrigeerd
87	3.4.4	36	herformuleren zin oor het passeren van één van de drukste scheepvaartroutes ter wereld is dat een te verwachten probleem	gecorrigeerd, " <i>Wegens de aanwezigheid van één van de drukste scheepvaartroutes ter wereld is dit een verwacht probleem</i> ".
88	3.4.5	36	Ik zou refereren naar het overzichtswerk van Verleye et al. (2020) http://www.vliz.be/nl/imis?module=ref&refid=331869 - In het BDNZ komen elk jaar verschillende niet-inheemse dieren en planten bij. Deze exoten worden, al dan niet bewust, van over de hele wereld ingevoerd via aquacultuur of scheepvaart (op de romp van de schepen)	Toegevoegd
89	3.4.5	36	Deze exoten worden, al dan niet bewust, van over de hele wereld ingevoerd via aquacultuur of scheepvaart (op de romp van de schepen <u>of via het ballastwater</u>) - Deze exoten worden, al dan niet bewust, van over de hele wereld ingevoerd via aquacultuur of scheepvaart (op de romp van de schepen)	gecorrigeerd
90	3.4.5	36	wat met aanvaring met zeezoogdieren?	Geen informatie voor dit rapport (ecologische analyse = 1e zeemijl) - Zie MSFD-rapport
91	3.5	36	actualisatie 2018-2024 is beschikbaar , zie ook http://www.vliz.be/nl/catalogus?module=ref&refid=304342 - actualisatie van de initiële beoordeling 2010-2015	We zijn op de hoogte hiervan (zie referentie). 2010-2015 verwijst naar de data gebruikt om de intensiteitskaarten te maken, zoals vermeld in de tekst ('De kaarten uit ...').
92	3.5	36-39	Kint & Van Lancker (2020) is de enige referentie die in dit onderdeel wordt aangehaald. Dit lijkt mij geenszins de beste referentie te zijn om het thema 'Visserij' te behandelen. Voor relevantere referenties en informatie, zie o.a. Polet et al. (2018): http://www.compendiumkustenzee.be/sites/compendiumkustezee.be/files/public/7_Visserij_NL_update20210224.pdf	Deze referentie is toegevoegd in 3.5.

93	3.5	36	Tot dusver is de visserij in deze zones nog niet verboden daar nog geen maatregelen werden geformuleerd die de formele procedure zoals voorgeschreven in het GVB hebben doorlopen - Drie zones bedoeld voor onderzoek naar de mogelijkheid tot het instellen van ruimtelijke beperkingen op vlak van visserijtechnieken.	gecorrigeerd
94	3.5	36	Dit KB werd opgeheven door het KB van 4 februari 2020 tot instelling van veiligheidszones in de zeegebieden onder Belgische rechtsbevoegdheid Koninklijk besluit van 11 april 2012	gecorrigeerd
95	3.5	36	<p>5. Visserij</p> <p>Bodemberoerende visserij en het gebrek aan beperkende maatregelen remmen elke vorm van natuurherstel af. Nochtans is dit natuurherstel broodnodig, gezien de slechte staat van instandhouding waarin de beschermde habitats verkeren. Uit het advies van de International Council for the Exploration of the Sea (ICES) op 24 juni2 (2europe.oceana.org/en/press-center/press-releases/closing-70-europes-seas-bottom-trawling-little-los-s-fishing-sector-huge), blijkt dat een vermindering van de boomkorvisserij met 26% zou kunnen leiden tot de bescherming van 70% van het Europese Atlantische zeegebied met een kleine impact op de visserijsector, terwijl het enorme voordelen oplevert voor het mariene milieu. Deze voordelen omvatten het herstel van de biodiversiteit en het mitigeren van klimaatverandering. 4Sea is voorstander om deze nieuwe wetenschap te gebruiken om over te schakelen naar low-impact, low-carbon visserij, om de doelstellingen inzake mariene biodiversiteit te bereiken.</p> <p>Daarnaast moet er een daling komen in de ongewenste vangst van langlevende soorten zoals haaien en roggen. Vistuig dat werkt via bodemberoering (bv. De boomkor) is zeer gevoelig aan ongewenste vangst van deze langlevende soorten.</p> <p>Voor de uitvoering van een correcte controle en handhaving op de recreatieve visserij, is er behoefte aan meer scholing van de controleurs en een gelijkenschakeling van de Vlaamse en federale wetgeving rond recreatieve visserij.</p> <p>Ook de beroepsvisserij zorgt voor een verhoogd aantal strandingen. De ongewenste vangst van zeezoogdieren als vorm van niet-bedoelde sterfte wordt wereldwijd erkend als één van de</p>	<p>Wij nemen nota van uw mening over dit hoofdstuk en geven deze door aan de verantwoordelijken van de Kaderrichtlijn Mariene Strategie (KRMS) die deze informatie over boomkorvisserij volgen en kennen. We herhalen het in de tekst ter informatie. Dit advies zal in de toekomst onderwerp van discussie op Europees niveau zijn.</p> <p>Toegevoegd in de tekst:</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px;"> <p>Informatie (June 2021) ICES Special Request Advice - EU ecoregions - Published 24 June 2021 - Advice summary (extract) <i>"ICES presents management scenarios that balance the economics of bottom trawling with the protection of MSFD broad habitat types by ensuring trawling continues to be concentrated in highly trawled core grounds that are already impacted and reduced in peripheral grounds that are lightly trawled. For example, the results show that collectively for the Baltic Sea, Greater North Sea, Celtic Seas, and Bay of Biscay and Iberian Coast, the removal of less than 10% of the total bottom</i></p> </div>

			<p>meest ernstige bedreigingen voor deze organismen. Bovendien werd er de laatste jaren een sterke stijging genoteerd van het totale aantal bruinvissen dat aanspoelde. Daarnaast lijkt er recent een toename te zijn in de ongewenste vangst van zeehonden (gewone zeehond en grijze zeehond) in professionele warrelnetten: uit onderzoek door het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen (KBIN)³ (www.naturalsciences.be/nl/news/item/20773) blijkt dat in 2021 reeds 22 dode zeehonden aanspoelden langs de Belgische kust. Ongeveer de helft daarvan vertoonde typische tekenen van ongewenste vangst, waaronder verwondingen aan de nek en kop die anders waren dan deze veroorzaakt door vraat van vossen. Omdat de gewone en grijze zeehond Europese bescherming genieten, en ons land verplichtingen heeft naar Europa toe in het kader van de Europese Habitatrichtlijn, moet de sterfte door ongewenste vangst zoveel mogelijk vermeden worden. Gezien ook Franse en Nederlandse vissers vissen in het BNZ, is een internationale aanpak van dit probleem nodig.</p>	<p><i>trawling effort from peripheral fishing grounds will increase the overall extent of untrawled area to more than 40% in each MSFD broad habitat type in each subdivision."</i> https://www.ices.dk/sites/pub/Publication%20Reports/Forms/DispForm.aspx?ID=37785</p>
96	3.5	37	De zones die ruimtelijke beperkingen inhouden voor de zeevisserij ... - De gebieden met betrekking tot zeevisserij ...	gecorrigeerd
97	3.5	39	ik vermoed dat de relatieve waarden duiden op het aandeel van het ganse BNZ en niet op de 1-mijlszone, aangezien de veronderstelling hier is dat de ganse 1-mijlszone verstoord wordt, niet...? - In de veronderstelling dat de visserij zorgt voor een jaarlijkse zeebodemverstoring van de vooroever tot en met de 1 nautische mijl (93.03 km ²), wordt 15% van het infralittoraal slib (1.32 km ²), 29% van het infralittoraal zand (11.83 km ²), 86.5% van het circalittoraal slib (54,80 km ²) en 63.5% van het circalittoraal zand (24.98 km ²) binnen de 1-mijlszone beroerd (Kint & Van Lancker 2020)	Nee, Hierbij wordt toch duidelijk vermeld dat het over de éénmijlszone gaat
98	3.5	39	Welke 'aandeel'? Op het vlak van vaartuigen, kW, BT, aanvoer, besomming? - Het aandeel van de Belgische zeevisserij in de totale Europese visserij bedraagt ongeveer 0,5%.	Toegevoegd aan tekst: In aantal vaartuigen (KB MRP - bijlage 1 beroepsvisserij)
99	3.5	39	Dit zou ik samen vermelden met het feit dat je 2 alinea's hiervoor stelt dat het marien milieu een federale bevoegdheid betreft en afstemming met de gewesten daarom cruciaal is - angezien het	gecorrigeerd

			beheer van het Belgisch deel van de Noordzee een federale bevoegdheid is, kan de dienst marien milieu visserijmaatregelen opstellen, in samenspraak met betrokken lidstaten.	
100	3.5	39	de algemene structuur van deze tekst is zoek, ik stel voor dit hoofdstuk volledig te herschrijven in een samenhangend geheel.	gecorrigeerd
101	3.5	39	De zin rond visserij waarbij wordt vermeld dat het resulteert in minder grote visvoorraden, verlies aan biodiversiteit en grote teruggooi zeer ongenueanceerd. Indien dergelijke zaken worden geponeerd dient dit onderbouwd te worden met de nodige referenties en nuances.	gecorrigeerd
102	3.6	39	Binnen de zone van de PM bevindt zich geen niet-geëxplodeerde munitie aan de oppervlakte. Alle munitie op de PM is bedekt door een laag sediment. In dat opzicht is de zone atypisch in Europa - bedekt met niet-geëxplodeerde munitie	De tekst spreekt deze opmerking niet tegen en maakt duidelijk dat de munitie tegenwoordig bedekt is met sediment. In de tekst is ook een nuance aangebracht, dit zijn schattingen. Monitoring wordt ook uitgevoerd door DLD: Defensie Laboratoria / Laboratoires Défense. De DISARM-studie en de referenties zijn ook toegevoegd in de tekst: https://www.disarm.be/nl
103	3.6	39	6. Paardenmarkt Ontwikkel een lange-termijn plan voor de beveiliging van de munitie op de zandbank Paardenmarkt.	Dit is wat er op dit moment wordt gedaan. Zie FOD Volksgezondheid website en KBIN website – Operationele Divisie Natuur
104		40	Paardenmarkt: "De munitie die daar in 2019-1920 gestort is, ..." datum na te kijken	gecorrigeerd
105	3.6	40	2019-1920	gecorrigeerd
106	3.6	40	Deze kans is inderdaad beperkt indien het bedekt is, maar in de tekst wordt geen melding gemaakt van het feit of dit dan daadwerkelijk ook zo is in de praktijk? - De kans op vervuiling wordt echter als relatief laag beschouwd wanneer de munitie bedekt is met een voldoende dikke laag modderig zand.	De tekst geeft het aan in de 4e §
107	3.6	40	datum klopt niet... stortingen na WOI - de munitie die daar in 2019-2020 is gestort	gecorrigeerd
108	3.6	41	Welke vorm van inspectie of monitoring wordt uitgevoerd in de relevante zones met betrekking tot die munitie? - De munitie die daarbij in het water terechtkomt, wordt niet verwijderd en kan op langere termijn, na uitloging, aanleiding geven tot chemische vervuiling.	Het DISARM project is onderdeel van het Strategisch Basis Onderzoek (SBO) programma van het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek (FWO) en loopt van 1 januari 2020 tot 31 december 2023.

109	3.6	41	federale overheid (DG Leefmilieu, dienst Marien Milieu) - site wordt gemonitord door federale inspectie	gecorrigeerd
110	3.6	41	verwijzing naar militaire oefeningen in Lombardsijde -> niet duidelijk wat dit onder een hoofdstuk rond de PM doet. Eventueel titel aanpassen?	gecorrigeerd
111	3.7	41	het is niet duidelijk hoe erosie kan afhankelijk zijn van de stranden. Stranden zijn onderhevig aan erosie, ten gevolge van stroming- en golfactie. de kust is vaak onderhevig aan erosie, afhankelijk van de stranden	gecorrigeerd - De kust wordt momenteel in verschillende mate beïnvloed door erosie, en op meerdere stranden moest vaak zand worden toegevoegd.
112	3.7	41	Niet zo duidelijk > achteruitgang kustecosystemen? Graag referenties waaruit dit fenomeen blijkt > bepaalde kustecosystemen kunnen goed adapteren aan stijgende zeespiegel en bijkomende effecten. - terugtrekken uit het binnenland van natuurlijke wetlands	Het is een van de drie soorten effecten die klimaatverandering in deze context kan hebben. Dit verlies werd omschreven onder de mogelijke fysische effecten.
113	3.7	41	Recentere data beschikbaar: https://www.milieurapport.be/milieuthemas/klimaatverandering/zeeklimaat/zeeniveau/zeeniveau . cijfers zeespiegelstijging	We kunnen geen datum vinden voor het voorgestelde document. Algemene gegevens van het IPCC worden bewaard. Meer precieze informatie zal zeker terug te vinden zijn op de kaart van het Vlaamse Gewest.
114	3.7	41	Deze website is niet meer actueel en verwijst door naar de vernieuwde website: www.vliz.be/niet-inheemse-soorten/nl http://www.vliz.be/wiki/Niet-inheemse_soorten_Belgisch_deel_Noordzee_en_aanpalende_estuaria	gecorrigeerd
115	3.7	41	geactualiseerde - geüpdatet	gecorrigeerd
116	3.7	41	7. Klimaatwijziging Erkenning van de cruciale rol die de zee speelt bij het reguleren van het klimaat is aan de orde, waaronder natuurlijke CO2 captatie in de zeebodem. Door bodemberoerende activiteiten wordt dit proces gehinderd Ontwikkel een lange-termijn plan voor de beveiliging van de munitie op de zandbank. Boomkorvisserij, een wijdverbreide vorm van visserij waarbij zware netten over de zeebodem worden gesleept, stoot elk jaar 1 gigaton koolstof uit, zo concludeerde een studie in Nature4 (www.nature.com/articles/s41586-021-03371-z). De zeebodem vormt de grootste koolstofopslag ter wereld. Via	We nemen nota van uw opmerkingen en we integreren deze ook in onze acties op internationaal niveau, maar we zijn niet bevoegd om op dit gebied op te treden in het kader van dit KRW-beheersplan. Alle elementen in deze verschillende hoofdstukken geven de druk op de Noordzee aan, maar komen niet telkens specifiek overeen met een bevoegdheid op federaal niveau die ons in staat stelt om op te treden, maar wijzen de bevoegde instanties op de problemen van verontreiniging op het land waarvoor ze betrokken zijn vaardigheden hebben.

			<p>boomkorvisserij wordt die koolstof losgewoeld uit de zeebodem, waardoor dit evenveel uitstoot als vliegtuigreizen.</p> <p>Het rapportin Nature is de eerste studie die de klimaateffecten van boomkorvisserij wereldwijd aantoon. Het biedt inzicht in welke delen van de oceaan beschermd moeten worden, om het mariene habitats en soorten te beschermen, en klimaatemissies te verminderen. Ook in het BNZ wordt nog gebruik gemaakt van boomkorvisserij. Afbakening van een marien reservaat (10% no-go zone) op de Noordzee bevordert de biodiversiteit (opnieuw kans op ontwikkeling van grindbedden met mature schelpdierbanken zoals oesterriffen) en helpt in de strijd tegen verhoogde emissies..</p> <p>Een natuurlijk kustlandschap herstellen begint met het beëindigen van de machinale strandreiniging. Het ruimen van afval met machines zorgt voor het platwalsen van nieuwe, embryonale duinvorming. Handmatige strandreiniging van niet-natuurlijk afval is een haalbaar alternatief (zie de Proper Strand Lopers5), het is betaalbaar, en de natuurlijke vloedlijn blijft liggen. Deze vormt een bron van voedsel voor insecten en zeevogels. Daarenboven is het versterken van natuur ook één van de maatregelen die binnen de Vlaamse definitieve PAS zal worden bekeken. Ook duinnatuur heeft te lijden onder de stikstofdruk, zowel vanuit zee als vanuit land. www.properstrandlopers.be</p> <p>Ook duinnatuur heeft te lijden onder de stikstofdruk, zowel vanuit zee als vanuit land. Sterkere eenheden verbonden natuur met voldoende connectiviteit dienen dan ook aan de basis te liggen van het herstelbeleid. Een natuurlijk kustlandschap geeft hiertoe de ruimte door connectiviteit te bewerkstelligen tussen zee, strand, duinen en polders.</p>	
117	3.8	41	<p>8. Marien zwerfvuil</p> <p>Voor de oorzaken van afval in de Noordzee wordt onder andere verwezen naar recreatie. Wat ons inziens ontbreekt, is een preventieve aanpak met mitigerende maatregelen. Zo is er al jaren de problematiek van afval bij strandbars, na optredens op het strand... Dit wordt ook jaarlijks aangekaart door organisaties als de Proper Strand Lopers. Er is veel winst te behalen door preventief op te treden tijdens dit soort evenementen of te werken met duurzame, circulaire materialen (al dan niet met</p>	<p>We treden ook op bij het opruimen van wrakken via ervaren duikers en met respect voor de flora en fauna die zich daar heeft ontwikkeld, maar dit valt buiten de reikwijdte van de KRW en dit beheerplan.</p>

		<p>statiegeld) materialen bij strandbars. Op deze manier voorkomt men al een deel van het afval.</p> <p>Momenteel lopen er enkele burgerinitiatieven, zoals de Proper Strand Lopers, Ecoduikers⁶ en Duik de Noordzee Schoon⁷. Deze laatste twee zorgen bijvoorbeeld voor het proper maken van wrakken van o.a. visserij-afval (netten, afgebroken vislijnen, lood...). Dergelijke belangrijke acties zouden niet volledig moeten steunen op de inspanningen van vrijwilligers. Wordt er steun voorzien voor deze organisaties zodat zij hun werking nog verder kunnen uitbouwen en financieren?</p> <p>Een zwerfvuilbeleid gebaseerd op kennisuitwisseling, ondersteuning van samenwerking, monitoring, en advisering van strandgemeenten, dient dringend te worden uitgerold, in samenwerking met de huidige actoren, toerisme, visserij en andere kustbeheerders, zoals Agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust (MDK).</p> <p>Een internationaal duikteam, bestaande uit 15 ervaren vrijwilligers uit Nederland en België, heeft in 2021 voor de kust van Zuid-Holland, Zeeland en België op verschillende wrakken 5500 kilo afval, verspeelde visnetten en andere rommel verwijderd⁸. Scheepswrakken zijn biologische hotspots. Ze fungeren als kraamkamers en schuilplaatsen voor veel dieren. De vrijwilligers verwijderen het afval voorzichtig met de hand om de biotoop zo min mogelijk te verstoren. Op de Belgische wrakken werden veel warrelnetten aangetroffen, meer dan bij eerdere expedities in noordelijker wateren. 7</p> <p>www.duikdenoordzeeschoon.nl 6</p> <p>https://www.ecoduikers.be/ 8</p> <p>www.visserijnieuws.nl/nieuws/15284-belgische-noordzeewrakken-zijn-anders</p> <p>In de tekst wordt de toenemende vervuiling door paraffine niet vermeld, ondanks de vele strandvondsten, ook in 2021. Voer een verbod in voor het lozen van paraffine op zee. Paraffine kan lichte irritatie van de huid en de ogen veroorzaken en kan sterk verontreinigd zijn met polyaromatische koolwaterstoffen. Voor een wetenschappelijke studie over de schadelijke effecten van paraffine zie: http://www.bfr.bund.de/cm/349/pollution-of-the-north-and-baltic-seas-with-paraffin.pdf</p>	
--	--	---	--

			Een afgifteplicht voor paraffine dient op de agenda te komen. Ook kan men de OSPAR-aanbevelingen implementeren om de verontreiniging van het milieu met plastic pellets tegen te gaan. Voorliggende tekst vermeldt hier helaas niets over.	
118	3.8	42	Waaruit blijkt dat vooral visnetten een probleem vormen (t.o.v. andere litter items)? Referentie toevoegen bij dergelijke statements. - Vooral achtergelaten visnetten vormen hier een probleem.	De referenties staan bovenaan het hoofdstuk.
119	3.8	42	Correcte referentie gebruiken: (Van Cauwenberghe et al., 2013). Tekst afkomstig uit VLIZ nota, zie laatste update (voor FOD): https://www.vliz.be/nl/catalogus?module=ref&refid=334970 - Drijvend zwerfvuil : In 2011 werd het drijvend afval (> 1 mm) in het Belgische deel van de Noordzee geïnventariseerd. Deze studie raamde het voorkomen van drijvend afval op gemiddeld 3.875 drijvende items per km ² , die voor 95.7% uit plastic bestaan (KB MRP).	De referentie is te vinden in PAEM - de referentie is toegevoegd
120	3.8	43	Refereer naar Devriese & Janssen, 2021 voor het overkoepelend overzicht van deze studies: http://www.vliz.be/nl/imis?module=ref&refid=334970 . - Een Europees onderzoeksproject MICRO heeft aangetoond dat sediment van het Belgische deel van de Noordzee 54 – 330 microplastics per kg droog sediment kan bevatten. Een wetenschappelijke studie uit 2011 had eerder al soortgelijke hoeveelheden microplastics gerapporteerd in sedimenten van het Belgische deel van de Noordzee (gemiddeld 97,2 microplastics per kg droog sediment). Sediment uit de haven van Oostende bevatte zelfs tot 3.146 microplastics per kilogram droog sediment. (KB MRP) Deze microplastics bestaan vooral uit kleine synthetische vezels en in de sedimenten net voor de kust en haven worden ook opvallend veel sferische microplastics aangetroffen.	toegevoegd, Sediment: Maes, T., Van der Meulen, M.D., Devriese, L., Leslie, H.A., Huvet, A., Frère, L., Robbens, J. and Vethaak, A.D. (2017). Microplastics Baseline Surveys at the Water Surface and in Sediments of the North-East Atlantic. Front. Mar. Sci. 4:135. doi: 10.3389/fmars.2017.00135 voor oudere data 2011 Claessens, M., de Meester, S., van Landuyt, L., de Clerck, K. and Janssen, C.R. (2011). Occurrence and distribution of microplastics in marine sediments along the Belgian coast. Marine Pollution Bulletin 62, 2199–2204. doi:10.1016/j.marpolbul.2011.06.030. En nieuwe data EFMZV project: https://odnaturenews.naturalsciences.be/wp-content/uploads/2021/09/Marine-Plastics-project-synthesis-and-recommendations.pdf
121	3.9	43	niet duidelijk. Relevantie? - De Belgische kustlijn is verdeeld in 255 secties. Het strand loopt van de duinvoet of zeedijk tot en met de laagwaterlijn. De vooroever is voor deze ruimtelijke analyse een verlengde van de basislijn. Houthuys (2012) voorziet een gemiddelde lengte van 500 m voor de vooroever. In combinatie met zandvolume- en locatiegegevens van de jaarlijkse badstrandophogingen, strand- en vooroeversuppleties	de tekst is herwerkt voor de duidelijkheid. Op basis van deze gegevens werd de verstoring door suppleties gekarteerd en gekwantificeerd (Kint & Van Lancker 2020). Figuur 43, 44 en 45 tonen respectievelijk de jaarlijks zandvolumes, de soorten suppleties en de verstoorte habitats. Voor deze analyse omvat de vooroever de zone van de laagwaterlijn tot 500m richting

			geven deze kustsecties een relatieve indicatie van de ruimtelijke verstoringen boven en onder de laagwaterlijn. Wanneer een suppletie zich voordoet in een strand- of vooroeversectie, beschouwen we de volledige sectie als verstoord. In	zee (Houthuys, 2012) terwijl het strand de zone is van de duinvoet of zeedijk tot en met de laagwaterlijn. Verder is de Belgische kustlijn verdeeld in 255 secties. In combinatie met zandvolume- en locatiegegevens van de jaarlijkse badstrandophogingen, strand- en vooroeversuppleties geven deze kustsecties een relatieve indicatie van de ruimtelijke verstoringen boven en onder de laagwaterlijn. Wanneer een suppletie zich voordoet in een strand- of vooroeversectie, beschouwen we de volledige sectie als verstoord.
122	3.9	43	leg uit wat bedoeld wordt met basislijn ; voeg eventueel schets toe . Strekt de vooroever zich 500 meter zeewaarts van de basislijn uit ?	§ verwijderd
123	3.9	43	sib->slib - figuur 44	figuur verwijderd
124	3.9	43	<p>9. Zandsuppleties</p> <p>Gezien er geen goede milieutoestand bereikt is de afgelopen jaren, moeten er maatregelen genomen worden om de bodemberoering te beperken. Bodemberoerende activiteit in natuurgebied op zee gaat onverminderd verder. Daarom vragen wij om een stopzetting van zandwinning op zee in Natura 2000 gebieden, na een termijn van afbouw. Bij een verdieping tot 2 meter is de herstelperiode van het bodemleven immers al vier tot zes jaar. Bekijk de nood aan zand op een Europees niveau en maak bewuste maatschappelijke keuzes (transitie naar een circulaire economie) want de zandlimiet is in zicht. Ga ook na welke zandsuppleties er effectief nodig zijn, rekening houdend met de klimaatverandering (stijging zeespiegel), maar ook met de potentieel cumulatieve effecten van zandwinning op de kustveiligheid.</p> <p>Onderzoek het effect van strandsuppleties op de kwaliteit en samenstelling van het zeewater en ontwikkel richtlijnen voor strandsuppleties met weinig tot geen impact op de waterkwaliteit.</p> <p>Pas standaard het Duin voor Dijk principe toe om zand vast te leggen aan de kust. Enkel waar het echt niet anders kan, kan gekeken worden naar andere oplossingen voor kustbescherming.</p>	We nemen goede nota van uw opmerking, die zal worden verwerkt in de voortdurende reflectie tussen de verschillende behoeften en de bescherming van het milieu, in het bijzonder die van de N2000-zones, in samenwerking met de betrokken officiële instanties die deze bevoegdheid in hun toewijzingen hebben .
125	3.9	44	Staat verstoring door suppleties gewoon synoniem voor suppleties in strand/vooroevergebieden? Er is eigenlijk geen	§ verwijderd

			'berekening' voor verstoring, klopt dat? - Figuur 43, 44 en 45 geven een overzicht van de jaarlijkse verstoring door suppleties van 2010 tot en met 2019, respectievelijk de zandvolumes, de soorten suppleties en de verstoorte bentische habitats (Kint & Van Lancker 2020).	
126	4	46	Staat nog in fluo gemarkeerd - Het MB betreffende de aanneming van de gewijzigde instandhoudingsdoelstellingen wordt verwacht in februari/maart 2021.	gecorrigeerd
127	5.1	48-49	waarom werden het aantal bemonsterde stations gereduceerd? - het aantal stations werd verminderd	Een verhoogde temporele frequentie op een selectie van representatieve locaties werd verkozen. Na calibratie, laten satellietgegevens toe om een ruimtelijk overzicht te krijgen.
128	5.2.2	51	link herstellen - tabel 8Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.	verificatie gedaan
129	5.2.2	51	het is bot die ingedeeld wordt in 4 lengteklassen, niet de mosselen. - Mosselen (<i>Mytilus edulis</i>) werden jaarlijks verzameld, ingedeeld in 4 lengteklassen, op strandhoofden in Nieuwpoort, Oostende en Knokke. Een 25-tal individuen bot (<i>Platichthys flesus</i>) werden jaarlijks bemonsterd in het Belgisch Deel van de Noordzee.	Klopt niet, zoals vermeld in het rapport werden mosselen ingedeeld in 4 lengteklassen waarvan het gemiddelde werd weergegeven in het rapport.
130		57	tip: Indien er enkel normoverschrijdingen zijn voor alomtegenwoordige stoffen kunnen 2 kaarten gemaakt worden voor chemie: 1 met en 1 zonder de alomtegenwoordige stoffen.	gedaan
131	5.3.2.1	60	65,66 of 67 km?	gecorrigeerd – 65 km
132	5.3.4.3		figuur 55Fout! Verwijzingsbron niet gevonden	verificatie gedaan